

**ИСТОРИЧЕСКИ ДАННИ ЗА ОГНИЩАТА И МЕРКИ ЗА ЗАБОЛЯВАНЕТО
ТРАНСМИСИВНА СПОНГИФОРМНА ЕНЦЕФАЛОПАТИЯ ПРИ ОВЦЕТЕ И
КОЗИТЕ (ТСЕ, СРЕЙПИ) В БЪЛГАРИЯ.**

I. ИСТОРИЧЕСКИ ДАННИ ЗА ОГНИЩАТА:

От 2002 г. Националната Ветеринарно Медицинска Служба (НВМС) сега Българска Агенция по Безопасност на Храните (БАБХ, от 25.01.2011 г) провежда стриктна програма за активен надзор на ТСЕ при преживни животни според изискванията на РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 999/2001 (ЕО) от 22 май 2001 г. относно определяне на правила за превенция, контрол и ликвидиране на някои трансмисивни спонгиформни енцефалопатии.

Мозъчните проби от ЕПЖ и ДПЖ биват изледвани в съответната ресорна за тяхната област регионална ТСЕ лаборатория: ИРЛ Стара Загора, ИРЛ Велико Търново или в Националния диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт (НДНИВМИ) в гр. София и при положителен резултат при бързите тестове, пробите се изпращат от съответната лаборатория в НДНИВМИ за повторение на бързия тест и при нужда потвърдителен тест с Westerblot методика.

Досега няма позитивни случаи на Спонгиформна енцефалопатия по говедата (СЕГ) в България.

Досега случаите на скрейпи по дребните преживни са 33 броя, както следва:

През 2008 г. 4 случая при овце са установени на територията на страна.

През 2009 г. случаите са 2 броя (овца и коза).

През 2010 г. по три броя случаи при овце и кози.

През 2011 г и 2013 г няма потвърдени случаи.

През 2012 г 4 броя,

През 2014 г. 3 броя позитивни проби са потвърдени при овце.

През 2015 г. положителна е 1 бр. коза.

През 2016 г. 4 случая при 2 броя кози и 2 броя овце.

През 2017 г потвърдените случаи са 3 броя: при овца, пръч и коза.

През 2018 г. потвърдените случаи са при 4 броя овце и 1 брой коза.

2008 г.:						
№	Област	Огнище/населено място	Вид животно/порода	Вид клане, възраст и ТСЕ	Дата потвърждение	Бърз тест/ потвърдителен тест
1	Ямбол	С. Маломирово, общ. Елхово	Овца/ местна	Редовно 70м/класическо	18/06/2008	Elisa/WB
2	Добрич	С. Крушари	Овца/ черноглава плевенска	Необходимост 40м/класическо	18/06/2008	Elisa/WB
3	Хасково	С. Тънково,	Овца/ местна	Редовно 40м/класическо	18/06/2008	Elisa/WB
4	Кърджали	С. Татул, общ. Първомай	Овца/ Местна	Редовно 44м./атипично	14/11/2008	Elisa/WB

2009 г.:

№	Област	Огнище/населено място	Вид животно/порода	Вид клане, възраст и ТСЕ	Дата потвърждение	Бърз тест/ потвърдителен тест
1	Ловеч	Гр. Троян, общ. Ловеч	Коза/Тогенбургска	Редовно 52м/класическо	09/07/2009	Elisa/WB
2	Шумен	С. Кочово, общ. Велики Преслав	Овца/Синтетична бяла млечна	Умряла 36м./класическо	11/01/2010	Elisa/WB

2010 г.:

№	Област	Огнище/населено място	Вид животно/порода	Вид клане, възраст и ТСЕ	Дата потвърждение	Бърз тест/ потвърдителен тест
1	Пловдив	С. Брягово, общ. Първомай	Овца/ Местна	Редовно 36м./класическо	05/02/2010	Elisa/WB
2	Пловдив	С. Брягово, общ. Първомай	Овца/ Местна	Умряла 36м./класическо	05/02/2010	Elisa/WB
3	Пловдив	С. Брягово, общ. Първомай	Коза/ Местна	Умряла 25м./класическо	05/02/2010	Elisa/WB
4	Пловдив	С. Брягово, общ. Първомай	Коза/ Местна	Умряла 49м./класическо	05/02/2010	Elisa/WB
5	Ловеч	Гр. Троян	Коза/ Българска Бяла млечна	Редовно 49м/класическо	19/10/2010	Elisa/WB
6	Благоевград	С. Струмешница, общ. Петрич	Овца/ Местна	Редовно/класическо	03/12/2010	Elisa/WB

2012 г.:

№	Област	Огнище/населено място	Вид животно/порода	Вид клане, възраст и ТСЕ	Дата потвърждение	Бърз тест/ потвърдителен тест
1	Пловдив	С. Брягово, общ. Първомай	Овца/ Местна	Редовно /класическо	29/02/2012	Elisa/WB
2	Монтана	Гр. Берковица, общ. Монтана	Овца/ Местна	Редовно 143м./ атипично	29/02/2012	Elisa/WB
3	Пловдив	С. Брягово, общ. Първомай	Овца/ Местна	Редовно 28м/класическо	29/08/2012	Elisa/WB
4	Ловеч	с. Бели Осъм, общ. Троян	Овца/ Средностаропланинска	Редовно 75м/класическо	23/04/2012	Elisa/WB

2014 г.:

№	Област	Огнище/населено място	Вид животно/порода	Вид клане, възраст и ТСЕ	Дата потвърждение	Бърз тест/ потвърдителен тест
1	Ловеч	с. Бели Осъм, общ. Троян	Овца/ Среднопланинска	Редовно 72м./класическо	23/04/2014	Elisa/WB
2	Пловдив	С. Брягово, общ. Първомай	Овца/ Местна	Редовно 108м./класическо	05/06/2014	Elisa/WB
3	Благоевград	С. Логодаш, общ. Благоевград	Овца/ Местна	Редовно 19м/класическо	30/09/2014	Elisa/WB

2015 г.:						
№	Област	Огнище/населено място	Вид животно/порода	Вид клане, възраст и ТСЕ	Дата потвърждение	Бърз тест/ потвърдителен тест
1	Силистра	с. Бацито, общ. Главиница	Коза/ Местна	Редовно 129м./ класическо	10/11/2015	Elisa/WB

2016 г.:						
№	Област	Огнище/населено място	Вид животно/порода	Вид клане, възраст и ТСЕ	Дата потвърждение	Бърз тест/ потвърдителен тест
1	Сливен	с. Загорци, общ. Нова Загора	Овца/ Черноглава плевенска	Редовно 96м./ атипично	23/03/2016	Elisa/WB
2	Сливен	с. Жеравна, общ. Котел	Коза/Бяла млечна	Редовно 87м./ класическо	17/08/2016	Elisa/WB
3	Сливен	с. Жеравна, общ. Котел	Коза/Бяла млечна	Редовно 87м./ класическо	17/08/2016	Elisa/WB
4	Стара Загора	с. Тулово, общ. Мъглиж	Овца/ Местна	Редовно 140м./ Атипично		Elisa/WB
5	Пловдив	С. Болярци, общ.	Овца/ Бяла Маришка	Умряла 120м./ Атипично	19/12/2016	Elisa/WB

2017 г.:						
№	Област	Огнище/населено място	Вид животно/порода	Вид клане, възраст и ТСЕ	Дата потвърждение	Бърз тест/ потвърдителен тест
1	Ловеч	гр. Троян, общ. Троян	Коза/ Българска бяла млечна	Умряла 35м./ класическо	17/02/2017	Elisa/WB
2	Ловеч	гр. Троян, общ. Троян	Пръч/ Тогенбургска порода	Умрял 28м./ класическо	14/08/2017	Elisa/WB
3	Пловдив	с. Искра, общ. Първомай	Овца/ местна порода	Редовно 132м./ класическо	14/12/2017	Elisa/WB

2018 г.:						
№	Област	Огнище/населено място	Вид животно/порода	Вид клане и ТСЕ	Дата потвърждение	Бърз тест/ потвърдителен тест
1	Благоевград	с. Марикостиново, общ. Петрич	Овца/ Родопски цигай	Редовно/ класическо	06/02/2018	Elisa/WB
2	Хасково	с. Мезек, общ. Свиленград.	Овца/ Синтетична българска млечна	Редовно 78м./ класическо	01/03/2018	Elisa/WB
3	Хасково	с. Мезек, общ. Свиленград.	Овца/ Синтетична българска млечна	Редовно 78м./ класическо	01/03/2018	Elisa/WB
4	Хасково	с. Мезек, общ. Свиленград.	Овца/ Синтетична българска млечна	Редовно 78м./ класическо	01/03/2018	Elisa/WB
5	Ловеч	ЕБ към ИПЖЗ-ДП, гр. Троян	Коза/ Българска бяла млечна	Редовно/ класическо	12/04/2018	Elisa/WB
6						
7						

II. МЕРКИ, ОТ СТРАНА НА ЦУ НА БАБХ И ОДБХ, ПРИ УСТАНОВЯВАНЕ НА ОГНИЩЕ НА СКРЕЙПИ:

При официално потвърждение на скрейпи се предприемат мерките определени в Регламент (ЕО) No 999/2001 на Европейския Парламент и Съвета от 22 май 2001г. относно определяне на правилата за превенция, контрол и ликвидиране на някои трансмисивни спонгиформни енцефалопатии.

В инфектираните стада се предприемат следните мерки:

- Извършват се редовни проверки на положително реагиралите стада. Във всяка ОДБХ се съхранява детайлен списък, съдържащ животновъдните обекти по райони.
- Забранява се придвижването на животни от инфектираните стада за развъждане или угояване. В случаите, при които животните трябва да се транспортират до кланиците, на документа за транспорт с червено мастило се отбелязва “Стадо заразено със скрейпи”.
- В случаите, при които животновъдния обект в което е открито болното животно не е едно и също със стопанството, в което е станало заразяването, компетентните органи могат да решат дали и двете стопанства или само първоизточника на заразата трябва да бъдат поставени под официален контрол.
- При убиването на животните собствениците се компенсират съгласно Глава 6, Раздел III от ЗВД.

Мерки в засегнатия животновъден обект

- Убиване и унищожаване на животните показали клинични признаци на ТСЕ.
- Отделяне и обезвреждане на всички плаценти;
- Постепенно елиминиране на всички овце с генотип ARQ/ARQ и ARR/ARQ и заместването им с овце с генотип ARR/ARR.
- Движението на овце с генотип ARR/ARR от животновъдния обект не трябва да бъде ограничено. Дзвиски имащи поне един алел ARR и нито един VRQ могат да бъдат транспортирани до други засегнати животновъдни обекти.
- Овце, имащи поне един алел ARR могат да бъдат транспортирани до кланицата и използвани за човешка консумация.
- Овце с друг генотип могат да бъдат премествани от заразения животновъден обект само с цел унищожаване.
- В случаите на потвърждение на заболяването ТСЕ при овце и кози, в заразения стопанство трябва да бъдат предприето убиване и унищожаване на всички животни, ембриони и яйцеклетки с изключение на:
 - ✓ кочовете са с генотип ARR/ARR и дзвиски са с поне един алел ARR и нито един VRQ;
 - ✓ овце с поне един алел ARR и които са предназначени само за клане;
 - ✓ агнета и ярета под три месечна възраст, предназначени единствено за клане до навършване на тази възраст.
- Ако заразените животни са внесени от друг животновъден обект, мерките за ликвидиране на скрейпи могат да бъдат извършени освен в животновъдния обект на произход и в животновъдния обект, в който е констатирано заболяването, по преценка на БАБХ.
- Ограничителните мерки върху заразения животновъден обект са за период от три години от:
 - ✓ датата на достигане на ARR/ARR генотипен статус на всички животни в обекта;
 - ✓ последната дата, до която животните са пребивавали в дадено помещение;
 - ✓ датата, от която всички кочове са с генотип ARR/ARR и всички дзвиски да имат поне по един алел ARR и нито един VRQ, гарантиращ че през този тригодишен период резултатите от ТСЕ изследванията при категориите животни над 18 месечна възраст ще са отрицателни;

В заразените животновъдни обекти се извършват редовни проверки на всеки 10-14 дни.

В случай, че собственика на обекта има съмнение за ТСЕ преди провеждане на някоя от проверките, той трябва незабавно да уведоми съответното ОДБХ. Официалният ветеринарен лекар посещава стопанството с цел потвърждаване или отхвърляне на съмнението. Всички съмнителни за заболяването животни, които са убити с превантивна и диагностична цел се транспортират до екарисаж, където се унищожават чрез изгаряне.

Епидемиологичното изследване трябва да идентифицира:

- всички преживни животни, различни от овце и кози, отглеждани в заразено стопанство;
- родителите, всички ембриони, яйцеклетки и последното поколение на животните, при които е установено заболяването;
- всички други овце и кози отглеждани в заразения животновъден обект;
- вероятният първоизточник на заболяването и други животновъдни обекти, които е възможно да бъдат инфектирани със скрейпи;
- всяко движение на животни, на потенциално заразен фураж и други материали от и към заразения животновъден обект.

ИЗГОТВИЛ: Д-Р МАТИН ХРИСТОВ/ЗХОЖКФ/16.03.2018 Г.